

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 grudnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Puskarski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jarosław Matras

SSN Eugeniusz Wildowicz

Protokolant Katarzyna Wępa

w sprawie **S. K.**

skazanej za czyn z art. 288 § 1 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

na posiedzeniu w dniu 17 grudnia 2024 r.

kasacji Prokuratora Generalnego wniesionej na korzyść skazanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Płocku

z dnia 1 marca 2024 r., sygn. akt V Ka 515/23

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Sochaczewie

z dnia 3 kwietnia 2023 r., sygn. akt II K 468/20

- 1. uchyla zaskarżony wyrok w części braku orzeczenia o uchyleniu rozstrzygnięcia zawartego w pkt 9. wyroku Sądu Rejonowego w Sochaczewie, a także wyrok tego Sądu w części, w której skazano S. K. za przestępstwo z art. 288 § 1 k.k. i na podstawie art. 5 § 1 pkt 8 k.p.w. postępowanie w tym zakresie umarza;**
- 2. kosztami postępowania w tej części obciąża Skarb Państwa.**

Jarosław Matras Zbigniew Puskarski Eugeniusz Wildowicz

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Sochaczewie wyrokiem z dnia 3 kwietnia 2023 r., sygn. akt II K 468/20 uznał S. K. za winną popełnienia sześciu przestępstw, w tym w pkt 9. części dyspozytywnej wyroku za winną tego, że w dniu 9 maja 2019 r. w m. Kąty, pow. s., woj. [...], dokonała uszkodzenia mienia w postaci telefonu komórkowego marki S. w ten sposób, że umyślnie wytrąciła go z ręki M. K. i wskutek upadku doznał on pęknięcia obudowy oraz zakłóceń w prawidłowym funkcjonowaniu, gdzie wartość powstałych uszkodzeń wyniosła 730 zł na szkodę M. K., tj. popełnienia czynu wyczerpującego dyspozycję art. 288 § 1 k.k. i za to na wymierzył jej karę 6 miesięcy ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cel społeczny w wymiarze 20 godzin w stosunku miesięcznym.

Po połączeniu kar orzeczonych za poszczególne przestępstwa Sąd wymierzył oskarżonej karę łączną roku i 8 miesięcy ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cel społeczny w wymiarze 20 godzin w stosunku miesięcznym (pkt 12. wyroku).

Wyrokiem tym Sąd Rejonowy rozstrzygnął o odpowiedzialności karnej także innej osoby.

Po rozpoznaniu apelacji m.in. obrońcy oskarżonej, w której zarzucono niewspółmierność orzeczonej przez Sąd Rejonowy w pkt 10 wyroku kary grzywny za czyn z art. 57g pkt 1 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne, Sąd Okręgowy w Płocku wyrokiem z dnia 1 marca 2024 r., sygn. akt V Ka 515/23, wyrok Sądu I instancji w zaskarżonym zakresie utrzymał w mocy.

Kasację od wyroku Sądu odwoławczego wniósł Prokurator Generalny. Na podstawie art. 521 § 1 k.p.k. zaskarżył wyrok w części dotyczącej rozstrzygnięcia zawartego w jego pkt I – w zakresie utrzymania w mocy orzeczenia zawartego w pkt 9. części dyspozytywnej wyroku Sądu Rejonowego w Sochaczewie, dotyczącego skazania za czyn z art. 288 § 1 k.k. – na korzyść S. K. . Zarzucił „rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 440 k.p.k., polegające na zaniechaniu przeprowadzenia kontroli odwoławczej także poza granicami zaskarżenia i

podniesionym zarzutem, co w konsekwencji doprowadziło do wydania przez Sąd II instancji orzeczenia rażąco niesprawiedliwego, bo zapadłego z naruszeniem przepisów art. 288 § 1 k.k. w zw. z art. 4 pkt 8 ustawy z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2022 r. poz. 2600), gdyż S. K. przypisano prawomocnie popełnienie występkę z art. 288 § 1 k.k., polegającego na uszkodzeniu telefonu komórkowego o wartości 730 zł, podczas gdy w dacie wyrokowania przez Sąd Okręgowy, tj. w dniu 1 marca 2024 r. zachowanie to wyczerpywało znamiona wykroczenia z art. 124 § 1 k.w., bowiem wartość szkody nie przekroczyła kwoty 800 zł wyznaczającej od dnia 1 października 2023 r. granicę odpowiedzialności karnej za przestępstwo z art. 288 § 1 k.k.”

Stawiając powyższy zarzut, Autor kasacji wniósł o „uchylenie pkt I wyroku Sądu Okręgowego w Płocku w części utrzymującej w mocy rozstrzygnięcie zawarte w pkt 9 części dyspozytywnej wyroku Sądu Rejonowego w Sochaczewie, a także wyroku Sądu Rejonowego w Sochaczewie w części, w której skazano S. K. za przestępstwo z art. 288 § 1 k.k. i wymierzono jej za to karę jednostkową, która następnie weszła w skład kary łącznej (pkt 9, 12) i na podstawie art. 5 § 1 pkt 8 k.p.w. umorzenie postępowania w tym zakresie, gdyż postępowanie dotyczące tego samego czynu tej samej obwinionej zostało już wcześniej prawomocnie zakończone.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja, jest oczywiście zasadna, gdy podnosi rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przez Sąd Okręgowy w Płocku określonych przepisów postępowania, w związku z tym została uwzględniona na posiedzeniu bez udziału stron - w oparciu o przepis art. 535 § 5 k.p.k. Nasuwa się jednak uwaga o niespójności skargi, bowiem nie jest całkiem jasne, czy błędu Sądu Okręgowego w Płocku Prokurator Generalny upatruje w braku zmiany wyroku Sądu meriti przez przypisanie oskarżonej w miejsce występkę z art. 288 § 1 k.k. wykroczenia z art. 124 § 1 k.w. (zdaje się na to wskazywać treść zarzutu), czy w braku uchylenia rozstrzygnięcia skazującego S. K. za czyn z art. 288 § 1 k.k. i umorzenia postępowania w tym zakresie (zdaje się na to wskazywać treść wniosku). Jasność w tym względzie daje dopiero stwierdzenie zawarte w części motywacyjnej kasacji cyt. „Sąd odwoławczy, po prawidłowym ustaleniu, że przypisany oskarżonej w pkt 9 sentencji wyroku Sądu meriti występki z art. 288 § 1 k.k. stanowi z uwagi na wartość

wyrządzonej szkody wykroczenie z art. 124 § 1 k.w., co do którego zapadło już prawomocne rozstrzygnięcie, powinien zmienić w takim kierunku wyrok Sądu I instancji i umorzyć w tej części postępowanie z uwagi na wystąpienie ujemnej i bezwzględnej przesłanki procesowej w postaci *rei iudicatae* (art. 5 § 1 pkt 8 k.p.w.)”. Kolejna uwaga dotyczy wniosku kasacji. Postuluje on uchylenie pkt I wyroku Sądu Okręgowego w Płocku w części utrzymującej w mocy rozstrzygnięcie zawarte w pkt 9. wyroku Sądu Rejonowego w Sochaczewie, należy jednak mieć na uwadze, że we wspomnianym pkt I Sąd *ad quem* orzekł o utrzymaniu w mocy wyroku Sądu Rejonowego w „zaskarżonym zakresie”, a więc w odniesieniu do S. K. tylko co do kary grzywny orzeczonej za występki z art. 57g pkt 1 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne. Stosując tę formułę wyroku, nie utrzymał w mocy innych rozstrzygnięć, w tym zawartego w pkt 9. skazania oskarżonej za czyn z art. 288 § 1 k.k., zatem wniosek kasacji nie powinien postulować uchylenia pkt I wyroku Sądu Okręgowego „w części utrzymującej w mocy rozstrzygnięcie zawarte w pkt 9 części dyspozytywnej wyroku Sądu Rejonowego w Sochaczewie”. W grę wchodzi natomiast brak określonego rozstrzygnięcia w wyroku Sądu Okręgowego, tj. uchylenia rozstrzygnięcia zawartego w pkt 9 wyroku Sądu I instancji i umorzenia postępowania w tym zakresie.

W kasacji trafnie wskazano, że rozpoznając sprawę S. K., Sąd Okręgowy w Płocku rażąco naruszył art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 440 k.p.k., co miało istotny wpływ na treść wyroku. Pierwszy z wymienionych przepisów nakazuje sądowi odwoławczemu rozpoznać sprawę w szerszym zakresie niż wyznaczony granicami zaskarżenia i zarzutami podniesionymi w środku odwoławczym m.in. w wypadku wskazanym w art. 440 k.p.k. Ten zaś przepis stanowi, że jeżeli utrzymanie orzeczenia w mocy byłoby rażąco niesprawiedliwe, podlega ono niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów zmianie na korzyść oskarżonego albo w sytuacji określonej w art. 437 § 2 k.p.k. uchyleniu. Rozpatrując realia procesowe sprawy należy uznać, że chociaż obrońca S. K. w apelacji nie kwestionował skazania jej za czyn z art. 288 § 1 k.k., to Sąd Okręgowy powinien dostrzec rażącą niesprawiedliwość tego skazania i w związku z tym konieczność ingerencji w tę część wyroku Sądu meriti. W pierwszej kolejności Sąd *ad quem* powinien zauważyć, że opis wspomnianego czynu zawiera stwierdzenie, iż „wartość powstałych uszkodzeń

wyniosła 730 zł”, co nakazuje uwzględnić zmianę stanu prawnego wynikającą z ustawy z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2022 r. poz. 2600). Na mocy art. 4 pkt 8 tej ustawy, przepis art. 124 § 1 k.w. otrzymał brzmienie: „Kto cudzą rzecz umyślnie niszczy, uszkadza lub czyni niezdatną do użytku, jeżeli szkoda nie przekracza 800 złotych, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny”. Wcześniej wysokością graniczną szkody, oddzielającą wykroczenie z art. 124 § 1 k.w. od występkę z art. 288 § 1 k.k., było 500 zł. która Zgodnie z jej art. 33 ustawa zmieniająca weszła w życie 1 października 2023 r., zatem o ile orzekający 3 kwietnia 2023 r. Sąd I instancji mógł przypisać S. K. występek z art. 288 § 1 k.k., o ile nie zachodziłaby ku temu przeszkoda procesowa, to orzekający 1 marca 2024 r. Sąd odwoławczy nie powinien pozostawić tego skazania bez reakcji, która w pierwszej kolejności powinna polegać na stwierdzeniu, że czyn polegający na uszkodzeniu w dniu 9 maja 2019 r. telefonu komórkowego na szkodę M. K. stanowi wykroczenie z art. 124 § 1 k.w. Decyduje bowiem rozmiar szkody wskazany ustawą obowiązującą w dacie orzekania przez sąd, a nie w dacie zachowania sprawcy (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia.....). Nie powinno to jednak prowadzić do ukarania S. K. za wspomniane wykroczenie, bowiem istniała ku temu przeszkoda procesowa dwojakiej natury. Zgodnie z art. 45 § 1 k.w. karalność wykroczenia ustaje, jeżeli od czasu jego popełnienia upłynął rok, a jeżeli w tym okresie wszczęto postępowanie, karalność wykroczenia ustaje z upływem 2 lat od zakończenia tego okresu. Biorąc pod uwagę, że przedmiotowy czyn został popełniony 9 maja 2019 r., w dacie wyrokowania przez Sąd Okręgowy upłynął już najdłuższy możliwy 3-letni okres przedawnienia wykroczenia, co normalnie powinno skutkować umorzeniem postępowania. W niniejszej sprawie sytuacja nie był jednak typowa, bowiem postanowieniem z dnia 24 grudnia 2019 r. wyłączono z akt postępowania przygotowawczego prowadzonego w sprawie przeciwko S. K. materiały dotyczące „dokonania w dniu 09 maja 2019 roku w Kąty, powiat s., województwa [...], uszkodzenia mienia w postaci telefonu komórkowego m-ki S., w ten sposób, że umyślnie wytrąciła go z ręki M. K. i wskutek upadku doznał on pęknięcia obudowy oraz zakłóceń w prawidłowym funkcjonowaniu, gdzie wartość powstałych uszkodzeń wyniosła 500 zł na szkodę M. K. , tj. o czyn z art. 124 § 1 k.w.”, w celu przeprowadzenia odrębnego postępowania o wykroczenie (t. II, k. 271). Sąd

Rejonowy w Sochaczewie po wpłynięciu wniosku Policji o ukaranie S. K. za to wykroczenie, w dniu 27 lutego 2020 r. wydał wyrok nakazowy, sygn. akt II W 54/20, mocą którego uznał S. K. za winną popełnienia na szkodę M. K. zarzucanego jej wykroczenia i na podstawie art. 124 § 1 k.w. skazał ją i wymierzył obwinionej karę grzywny w wysokości 500 zł (k. 51 akt sprawy II W 54/20). Wspomniany wyrok uprawomocnił się w dniu 24 marca 2020 r. Następnie w okresie od 23 lipca do 2 sierpnia 2020 r. na mocy postanowienia Sądu Rejonowego w Sochaczewie z dnia 18 czerwca 2020 r., sygn. akt II Ko 412/20, S. K. odbyła zastępczą karę aresztu, na którą została zamieniona kara grzywny (k. 64, 77-78 akt sprawy II W 54/20).

Porównanie opisów czynów przypisanych S. K. wyrokami Sądu Rejonowego w Sochaczewie z dnia 27 lutego 2020 r. w sprawie o sygn. II W 54/20 oraz z dnia 3 kwietnia 2023 r. w sprawie o sygn. II K 468/20, nie pozostawia wątpliwości, iż ich przedmiotem było to samo zdarzenie historyczne – uszkodzenie przez S. K. w dniu 9 maja 2019 r. w Kątach tego samego telefonu komórkowego na szkodę M. K. i nie zmienia tej oceny różnica w ustaleniu wysokości szkody (500 zł i 730 zł).

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy w Płocku w oparciu powinien - jak to wskazano w kasacji – ustalić, że przypisany S. K. w pkt 9. wyroku Sądu meriti występki z art. 288 § 1 k.k. stanowi wykroczenie z art. 124 § 1 k.w., co do którego zapadło już prawomocne rozstrzygnięcie i umorzyć w tej części postępowanie z uwagi na wystąpienie ujemnej przesłanki procesowej w postaci powagi rzeczy osądzonej (art. 104 § 1 pkt 7 w zw. z art. 5 § 1 pkt 8 k.p.w.), która wyprzedza wspomnianą wcześniej ujemną przesłankę w postaci przedawnienia orzekania (art. 5 § 1 pkt 4 k.p.k.).

Zaniechanie takiego postąpienia i pozostawienie rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego w niezmienionej postaci powoduje, że Sąd odwoławczy dopuścił się rażącego naruszenia wskazanych w kasacji przepisów postępowania, co miało istotny wpływ na treść orzeczenia, które pozostawiło w obrocie prawnym błędne skazanie S. K. za jedno z przypisanych jej przestępstw.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy uznał, że należy uchylić brak w wyroku Sądu Okręgowego w Płocku koniecznego rozstrzygnięcia (art. 518 w zw. z art. 425 § 2 k.p.k.) i umorzyć postępowanie w wymaganym zakresie. Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania znajduje uzasadnienie w art. 119 § 2 pkt 1 k.p.w.

W uzupełnieniu w ślad za kasacją należy nadmienić, że niniejszy wyrok powinien skutkować przeprowadzeniem z urzędu przez Sąd Rejonowy w Sochaczewie postępowania w przedmiocie wydania wobec S. K. wyroku łącznego wobec zaistnienia warunków do wydania wobec skazanej nowej kary łącznej (art. 568a § 2 w zw. z art. 570 k.p.k.).

[J.J.]

r.g.

Jarosław Matras Zbigniew Puszkarski Eugeniusz Wildowicz